

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****DUYGU ÇAM BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2022/72101
Karar Tarihi : 6/1/2026

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL
Raportör : Ali KOZAN
Başvurucu : Duygu ÇAM
Vekili : Av. Ömrüye ERPEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, özel bir şirkette çalışmaktayken başvurucunun iş akdi feshedilmiştir. Fesih bildiriminde başvurucunun G. Satış ve Pazarlama A.Ş. ünvanlı işyerinde çalıştığı ve iş akdinin 20/2/2018 tarihinde sonlandırılacağı belirtilmiştir. Ayrıca işçi alacaklarına ilişkin olarak anılan Şirketin ve başvurucunun taraf olduğu ibraname düzenlenmiştir.

3. E. Pazarlama ve Satış A.Ş. (Şirket) ile yapılan ara buluculuk görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine başvurucu, anılan Şirket aleyhine 23/3/2018 tarihinde işe iade istemiyle tespit davası açmıştır. Dava dilekçesinde yakalandığı hastalık nedeniyle iş akdinin feshedildiğini düşündüğünü, hastalığının çalışmasına engel olmadığına dair rapor olduğunu ve fesih bildiriminde feshin nedeninin gösterilmediğini belirterek feshin haksız olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca fesih bildirimini ve imzaladığı ibranamede işveren olarak gösterilen şirkette yanlışlık olduğunu düşündüğünü, kendisinin E. Pazarlama ve Satış A.Ş. bünyesinde çalıştığını hatta ara buluculuk görüşmelerinde ilk toplantıya da bu Şirket temsilcisinin katıldığını ancak sonraki toplantıya katılmadığı için anlaşma sağlanmadığını ifade etmiştir.

4. Şirket vekili; davaya cevabında başvurucunun müvekkil şirketle aynı gruba bağlı olan G. Yüksek Standart Yön. Dan. A.Ş. nezdinde dava dışı C. P. Temizlik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. firmasına ait ürünlerin satış ve pazarlaması işinde 10/12/2014 tarihli belirli süreli iş sözleşmesine istinaden işe başladığını ve müvekkil şirket bünyesinde çalışmadığını belirtmiştir. İşe iade talebinin dava dışı şirkete yöneltilmesi gerektiğini, ara buluculuk

görüşmesine iştirak edilmesinin işe iade talebinin müvekkil Şirkete yöneltilmesinden kaynaklandığını belirterek davanın husumet yokluğundan reddini talep etmiştir. Ayrıca işe iade davalarının açılabilmesi için işveren ile işçi arasındaki iş akdinin belirsiz süreli olması gerektiğini ancak başvuruçunun belirli süreli iş akdine bağlı olarak çalıştığını belirtmiştir.

5. Karşıyaka 3. İş Mahkemesi (Mahkeme) 21/11/2018 tarihinde, Şirketin pasif husumet ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Kararda fesih bildirimi ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtlarında işverenin G. Satış ve Pazarlama A.Ş. olduğunun açık olduğunu, gerçek işveren yerine diğer grup şirketine karşı işe iade davası açmanın hukuken mümkün olmadığı gibi mevzuat gereği davalıların değiştirilmesi imkânının da bulunmadığı, ayrıca zorunlu ara buluculuk görüşmesinin de davacının işvereni olmayan şirketle yürütüldüğü belirtilmiştir.

6. Başvuruçucu, istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde; dava açtığı şirkette çalıştığını bildiğini, diğer şirketin de davalı Şirketin kardeş şirketi olduğunu ve iki şirketin ortaklarının aynı kişiler olduğunu ileri sürmüştür. Davalının ara buluculuk görüşmelerinde husumet itirazı bulunmadığını, şirketler arasında organik bağ olduğunu ve kendisinin her iki şirket tarafından birlikte istihdam edildiğini, SGK kaydında işveren olarak G. Satış ve Pazarlama A.Ş. olmasının gerçek işverenin davalı Şirket olduğu gerçeğini değiştirmeyeceğini vurgulamıştır.

7. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi (Daire) 20/1/2020 tarihli kararı ile istinaf başvurusunun kabulüyle esastan karar verilmek üzere dosyanın kararı veren mahkemeye iadesine kesin olarak hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde, Ticaret Sicili Müdürlüğünün yazı cevabına göre davalı Şirket ile dava dışı G. Satış ve Pazarlama Hiz. A.Ş.'nin adreslerinin ve şirket yetkililerinin aynı olduğu, her iki şirket arasında bir organik bağ bulunduğu, davacının her iki şirketin işinde çalıştığı, sigorta kaydındaki şirketi başvuruçunun bilebilecek durumda olmadığı belirtilmiştir.

8. Anılan karara uyularak yapılan yargılama sonucunda Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararda, Şirket ile dava dışı şirketin adreslerinin aynı olduğu ve Ticaret Sicili Müdürlüğü kayıtları gözetilerek aralarında organik bağ bulunduğu kabul edilmiş; fesih bildiriminde fesih nedeninin de belirtilmediği, iş akdinin feshi için haklı ya da geçerli bir neden bulunmadığı vurgulanmıştır.

9. Davalı Şirket, karara karşı başvuruçunun kendi bünyelerinde ve denetimlerinde çalışmadığını, grup şirketlerinin aynı adreste yer almasının doğal olduğunu, sadece buna dayanılarak şirketler arasında organik bağ olduğunun kabul edilmesinin hukuken mümkün olmadığını belirterek istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Daire 15/3/2022 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüyle davanın husumet yokluğu nedeniyle reddine kesin olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Dosya kapsamındaki davacıya ait belirsiz süreli 04/07/2018 tarihli iş sözleşmesinde, 29/08/2018 tarihli umumi ibranamede, 20/02/2018 tarihli umumi ibranamede ve 20/02/2018 tarihli fesih bildirimi tebligatında işveren olarak G. Satış ve Pazarlama Hiz. A.Ş.'nin yer aldığı, davacının bu belgelerde imzasının olduğu, ayrıca SGK kayıtlarına göre de işveren olarak G. Satış ve Pazarlama Hiz. A.Ş.'nin gözüktüğü, bu şekilde davacının kendi işvereni bilecek durumda olduğu, ayrıca davanın vekil aracılığıyla açılmış olduğu da gözetildiğinde 6100 s. HMK'nın 124. maddesi gereğince davalının yanlış gösterilmesinin kabul edilebilir bir yanılgıya dayanmadığı, ayrıca Dairemizce davalı şirket ile dava dışı G. Satış ve

Pazarlama Hiz. A.Ş. arasında organik bağ bulunduğu gerekçesiyle önceki karar kaldırılmış ise de; yerel mahkeme aşamasında bu şirketlerin davacıyı birlikte istihdam ettiği veya şirketler arasında muvazaa ilişkisi bulunduğu vb. bir durumun varlığının kanıtlanmadığı, dinletilen davacı tanıklarının bu yöndeki beyanlarının yetersiz olduğu, bu nedenlerle temsilde yanılğı olarak değerlendirilemeyeceği anlaşılmakla pasif husumet yokluğundan davanın reddi gerekirken kabulü yönünde karar verilmesi hatalıdır..."

10. Nihai kararı 16/6/2022 tarihinde öğrendikten sonra başvuru 28/6/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurucunun tavzihi talebi Daire tarafından tavzihi gerektirir bir durum olmadığı vurgulanarak 6/7/2022 tarihinde reddedilmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu, Mahkeme tarafından husumet nedeniyle reddedilen davada istinaf incelemesinde husumetin varlığı tespit edilerek davanın esastan incelenmesine karar verildiğini belirtmiştir. Bu duruma rağmen anılan karara uyularak yapılan yargılamada usulen kesinleşen husumet konusunun istinaf aşamasında tekrar incelenerek önceki karardan dönülmesinin hukuk güvenliği ilkesine uygun olmadığını vurgulamıştır. Ayrıca karar gerekçesinde davanın vekil ile takip edildiğine dayanılsa da avukatın ara buluculuk görüşmesi sonrası sürece dâhil olduğunu, ara buluculuk görüşmelerine Şirketin işveren olarak katıldığını, bu süreç sonunda dava açma süresi geçtiğinden davayı başka birine yöneltmesinin mümkün olmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin özünün davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddedilmesinin hukuka aykırılığına ilişkin olduğu değerlendirildiğinden başvuru mahkemeye erişim hakkı çerçevesinde incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

16. Başvurucunun gerçek işveren yerine grup şirketine açtığı davanın husumet yokluğu nedeniyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

17. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalinin teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığı belirlenmelidir.

18. Başvurucunun davasının husumetten reddedilmesine dair kararın 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "*Dava şartları*" başlıklı 114. maddesi, "*Dava şartlarının incelenmesi*" başlıklı 115. maddesi ile "*Tarafta iradi değişiklik*" başlıklı 124. maddesine dayandığı görülmüştür. Buna göre davanın taraflarının dava ve taraf ehliyetine sahip olmaları bir dava şartı olarak sayılmış ve dava şartı yokluğu hâlinde davanın usulden reddine karar verileceği, mahkemenin dava şartlarının mevcut olup olmadığını davanın her aşamasında kendiliğinden araştıracağı düzenlenmiştir. Bu itibarla somut olayda başvurunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının olduğu anlaşılmıştır.

19. Davanın husumetten reddine ilişkin kuralın amacı, davanın doğru hasıma açılmasını sağlamak ve bu suretle yargılamanın gereksiz yere sürüncemede kalmasını önlemektir. Davanın husumetten reddine ilişkin bu düzenlemenin yargılamanın makul süre içinde tamamlanmasını temine yönelik bir çare olduğu açıktır. Dolayısıyla somut olaydaki müdahalenin meşru bir amaca dayandığı anlaşılmıştır (*Halil Güler* [2. B.], B. No: 2015/11002, 3/7/2018, § 37).

20. Mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçülü olup olmadığı da incelenmelidir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

21. Dava hakkının bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin usul ekonomisi ile iyi adalet yönetimi ilkesinin sağlanarak kamu yararı amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez (*Ahmet Erdem* [1. B.], B. No: 2018/34944, 6/10/2021, § 63). Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önemli ölçüt ise orantılılıktır. Bu itibarla uygulanan tedbirle başvurucuya aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediği tespit edilmelidir.

22. Hukuk kurallarının ne şekilde yorumlanacağı veya birden fazla yorumunun mümkün olduğu durumlarda bu yorumlardan hangisinin benimseneceği yargı mercilerinin yetkisinde olan bir husustur. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda yargı mercilerince benimsenen yorumlardan birine üstünlük tanınması veya yargı mercilerinin yerine geçerek hukuk kurallarını yorumlaması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz. Anayasa Mahkemesinin kanunilik ilkesi bağlamındaki görevi, hukuk kurallarının birden fazla yorumunun hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği etkileyip etkilemediğini tespit etmektir (*Mehmet Arif Madenci* [2. B.], B. No: 2014/13916, 12/1/2017, § 81).

23. 6100 sayılı Kanun'un 115. maddesine göre mahkeme tarafından davanın her aşamasında dava şartının mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiğinin açık olduğu bu bağlamda Dairenin istinaf incelemesinde sonuç olarak husumet yokluğuna karar verdiği görülmüştür. Dairenin bu sonuca ulaşırken 6100 sayılı Kanun'un 124. maddesinde yer alan dava dilekçesinde tarafın yanlış veya eksik gösterilmesinin kabul edilebilir bir yanılıya dayanıyorsa hâkimin taraf değişikliği talebini kabul edebileceği yönündeki düzenlemeyi de gözeterek dosyada bulunan deliller kapsamında bir değerlendirme yaptığı ve yeterli gerekçeyle sonucu açıkladığı anlaşılmıştır. Dairenin gerçek işverenin tespitine ilişkin dayandığı deliller ve mevzuat birlikte gözetildiğinde, davanın tespit edilebilir gerçek işverene açılması gerektiği yönündeki yorumun öngörülemez olduğu ve başvurucuya aşırı külfet yüklediği, bu bağlamda mahkemeye erişim hakkına yönelik açık bir ihlalin olduğu söylenemez.

24. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının **İHLAL EDİLMEDİĞİNE**,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde **BIRAKILMASINA**,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 6/1/2026 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.